

Εφετείο Θεσσαλονίκης 1396/1993

Πηγή: ΕΕργΔ, τομ.53, σελ. 761, 1994

Περίληψη: Όταν ο παθών από εργατικό ατύχημα υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη για αποζημίωση τόσο κατά το κοινό δίκαιο όσο και κατά την ειδική εργατική νομοθεσία, είτε το ατύχημα προήλθε από τον ίδιο τον εργοδότη είτε από παράλειψη ή πράξη προστηθέντος απ' αυτόν. Η απαλλαγή καλύπτει και την ειδική αμέλεια, όταν δηλαδή το ατύχημα οφείλεται στο ότι δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις σχετικά με τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων. Υποχρέωση προς αποζημίωση τρίτου που δικαιούται παροχή υπηρεσιών από τον παθόντα εργαζόμενο. Μετά τη μεταρρύθμιση του οικογενειακού δικαίου δεν θεμελιώνεται τέτοια αξίωση του συζύγου.

Κυριότερες διατάξεις: Α.ν. 1816/1951 άρθρα 34 παρ. 2, 60 παρ. 3. Ν. 551/1914 άρθρο 16 παρ.1 Α.Κ. άρθρο 929 παρ. 2.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. ΘΕΟΔ. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ

Εισηγητής: κ. Γ. ΑΜΕΛΑΔΙΩΤΗΣ

Δικηγόροι: Δ. Δεληγιάννης, Α. Μπουκάλας

Από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 α.ν. 1846/1951 "περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων" συνδυαζόμενες και με τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1, 3 ν. 551/1914, όπως κωδικοποιήθηκε με το β.δ. 24.7/25.8.1920, προκύπτει ότι, όταν ο παθών από ατύχημα, που προκλήθηκε εξαιτίας βιαίου συμβάντος κατά την εκτέλεση της εργασίας ή με αφορμή την εργασία (εργατικό ατύχημα), υπάγεται στην ασφάλιση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση του εργαζομένου, δηλαδή απαλλάσσεται τόσο από την ευθύνη για αποζημίωσή του σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινού δικαίου (Α.Κ.), όσο και από την προβλεπόμενη από το ν. 551 ειδική αποζημίωση. Μόνο αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή προσώπου που έχει προστηθεί απ' αυτόν, ο τελευταίος έχει την υποχρέωση να καταβάλει στον παθόντα εργαζόμενο την από το άρθρο 34 παρ.2 α.ν. 1846

προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ του ποσού της αποζημίωσης που οφείλεται σύμφωνα με το κοινό δίκαιο και του συνολικού ποσού των παροχών που χορηγεί στον εργαζόμενο το ΙΚΑ λόγω του ατυχήματος. Από τις ίδιες διατάξεις συνάγεται ότι η παραπάνω απαλλαγή αφορά όχι μόνο την περίπτωση που το ατύχημα προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του εργοδότη αλλά και την περίπτωση που προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη προσώπου που έχει προστηθεί από τον εργοδότη. Η απαλλαγή αυτή καλύπτει και την περίπτωση της "ειδικής αμέλειας", δηλαδή την περίπτωση κατά την οποία το ατύχημα οφείλεται στο ότι δεν τηρήθηκαν διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών σχετικών με τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων. Η αυτή απαλλαγή ισχύει και για το πρόσωπο που προστήθηκε από τον εργοδότη. Έτσι ο εργαζόμενος, που είναι ασφαλισμένος στο ΙΚΑ και υπέστη ατύχημα (που δεν οφείλεται σε δόλο), δικαιούται μόνο τις παροχές που χορηγούνταν από το ΙΚΑ (βλ. ολ. Α.Π. 1117/1986 ΝοΒ 35, 891, Εφ. Αθ. 6064/1990 ΝοΒ 38, 1452).

Η πρώτη εναγομένη διατηρεί στο Π. Πέλλας εργοστάσιο επεξεργασίας οπωροκηπευτικών. Την 1.8.1987 συνήψε με την ενάγουσα σύμβαση παροχής εξαρτημένης εργασίας, με την οποία την προσέλαβε ως εργάτρια του εν λόγω εργοστασίου της. Στις 13.8.1987 η ενάγουσα, ενώ εργαζόταν στο εργοστάσιο αυτό, από αμέλεια του τρίτου εναγομένου Χ.Θ., ο οποίος είχε προστηθεί από την πρώτη, υπέστη το ατύχημα που περιγράφεται στην αγωγή, κατά το οποίο τραυματίστηκε στο αριστερό της χέρι και κατέστη ανάπηρη. Για την αναπηρία της αυτή της χορηγήθηκε σύνταξη από το ΙΚΑ, στο οποίο ήταν ασφαλισμένη. Συνεπεία του τραυματισμού της και της αναπηρίας της υπέστη η ζημία, η οποία συνίσταται στη διαφορά μεταξύ των ημερομισθίων, τα οποία θα ελάμβανε εάν δεν τραυματιζόταν και εργαζόταν κανονικά, και της σύνταξης την οποία της χορηγεί το ΙΚΑ. Και περαιτέρω εξαιτίας του τραυματισμού της δαπάνησε για τη μετάβασή της από τα Γιαννιτσία στη Θεσσαλονίκη προς επίσκεψη ιατρών και επιστροφή της συνολικά δρχ... Έτσι όμως όπως έχει το αίτημα αυτό της αγωγής είναι, σύμφωνα με τη μείζονα σκέψη της παρούσας αιτιολογίας, νομικά αβάσιμο, γιατί οι εναγόμενοι απαλλάσσονται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση της ενάγουσας εργαζομένης παθούσας, η οποία δικαιούται μόνο τις παροχές που χορηγούνται από το ΙΚΑ. Το πρωτοβάθμιο συνεπώς δικαστήριο, που με την εκκαλούμενη απόφασή του απέρριψε το αίτημα αυτό της αγωγής ως νομικά αβάσιμο, ορθώς το νόμο εφήρμοσε και

δεν έσφαλε. Γι' αυτό ο πρώτος λόγος της έφεσης, με τον οποίο η πρώτη από τους εκκαλούντες υποστηρίζει τα αντίθετα, πρέπει ν' απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος.

Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 929 Α.Κ., κατά την οποία η υποχρέωση προς αποζημίωση υφίσταται και έναντι τρίτου ο οποίος δικαιούται να απαιτήσει την παροχή υπηρεσιών από τον παθόντα - καθιερώνει σύμφωνα με το προϊσχύσαν οικογενειακό δίκαιο εξαιρετικά αξίωση αποζημιώσεως του εμμέσεως ζημιουμένου συζύγου από τη στέρηση των υπηρεσιών της παθούσας συζύγου, γιατί η παλαιά διάταξη του άρθρου 1389 Α.Κ. περιέχει σαφώς υποχρέωση της συζύγου να παρέχει υπηρεσίες στο σύζυγο στα πλαίσια του νοικοκυριού. Με τη μεταρρύθμιση όμως του οικογενειακού δικαίου, που έγινε με το ν. 1329/1983, η διάταξη αυτή αντικαταστάθηκε με άλλη (η οποία έχει τον ίδιο αριθμό (1389)). Με τη νέα διάταξη δεν καθιερώνεται πλέον αυτοτελής υποχρέωση της συζύγου έναντι του συζύγου της για παροχή σ' αυτόν υπηρεσιών, αλλά καθιερώνεται, στα πλαίσια της συνταγματικά κατοχυρωμένης ισονομίας των δύο συζύγων, αμοιβαία υποχρέωσή τους για συνεισφορά του καθενός ανάλογα με τις δυνάμεις του για την αντιμετώπιση των αναγκών της οικογένειας. Έτσι, με το νέο οικογενειακό δίκαιο, ο σύζυγος δεν έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τη σύζυγο την παροχή υπηρεσιών και επομένως δεν έχει αξίωση και κατά του ζημιώσαντος για τη στέρηση των υπηρεσιών αυτών. Φορέας της αξίωσης αυτής είναι μόνη η σύζυγος (και όχι ο αντανακλαστικά θιγόμενος σύζυγος). Και αυτή μόνο μπορεί να ζητήσει αποζημίωση από το ζημιώσαντα, για το λόγο ότι από τη σωματική βλάβη που τελέσθηκε εις βάρος της δεν μπορεί η ίδια να συνεισφέρει στις οικογενειακές της ανάγκες με την προσωπική της εργασία και βρέθηκε στην ανάγκη να προσλάβει οικιακή βοηθό για την αναπλήρωση του κενού (βλ. Α. Κρητικό, Αποζημίωση από τροχ. αυτ. ατύχ. έκδ. 1992, αριθμ. 396-401, Εφ. Θεσσ. 2267/1992, αδημοσίευτη σε νομικά περιοδικά). Στην ίδια αγωγή - στην οποία εκδόθηκε η εκκαλούμενη απόφαση - ο δεύτερος από τους ενάγοντες Α.Γ., σύζυγος της πρώτης (παθούσας), εκθέτει ότι συνεπεία του τραυματισμού της αυτός στερήθηκε των υπηρεσιών της και για την αναπλήρωσή τους αναγκάστηκε να προσλάβει οικιακή βοηθό, στην οποία κατέβαλε και θα εξακολουθεί να καταβάλλει στο μέλλον. Έτσι όμως όπως έχει η αγωγή ως προς τον ενάγοντα αυτόν, είναι, σύμφωνα με όσα έχουν αναπτυχθεί στην

αρχή της αιτιολογίας αυτής, νομικά αβάσιμη. Έσφαλε συνεπώς το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που με την εκκαλούμενη απόφασή του έκρινε νομικά βάσιμη την αγωγή και στη συνέχεια την έκανε εν μέρει δεκτή και επιδίκασε στο δεύτερο ενάγοντα αποζημίωση για τη στέρηση των υπηρεσιών της συζύγου δρχ..... κάθε μήνα και για το χρονικό διάστημα από 1.9.1987 έως 31.12.1999. Αλλά η απόφαση αυτή, ως προς το κεφάλαιό της αυτό, δεν επιτρέπεται να εξαφανισθεί, γιατί έτσι χωρίς έφεση ή αντέφεση των εφεσιβλήτων θα εκδιδόταν επιβλαβέστερη απόφαση για το δεύτερο εκκαλούντα (άρθρο 526 παρ.1 Κ.Πολ.Δ.). Ο τρίτος όμως λόγος της έφεσης, με τον οποίο ο δεύτερος από τους εκκαλούντες παραπονεύεται γιατί δεν του επιδικάσθηκε η μεγαλύτερη αποζημίωση των 35.000 δρχ. κατά μήνα, πρέπει ν' απορριφθεί ως νομικά αβάσιμος, αφού η αγωγή αυτή του δευτέρου εκκαλούντος έπρεπε ν' απορριφθεί ως νομικά αβάσιμη.